

Motion till riksdagen 2012/13:Ju17

av Morgan Johansson m.fl. (S)
med anledning av prop. 2012/13:111

En skärpt sexualbrottslagstiftning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett målsägandebiträde bör komma in i processen redan när anmälan görs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en granskningskommission för att få mer kunskap om varför så få våldtäktsanmälningar leder till åtal.

Motivering

Socialdemokratiska regeringar har länge haft starkt fokus på att motverka mäns våld mot kvinnor och barn. Vi reformerade bl.a. sexualbrottslagen och skapade nya lagar mot sexköp, kvinnofridskränkning och människohandel. Vi utvidgade besöksförbudet och ökade skyddet för barn som bevittnar våld i hemmet. Särskilda barnahus har inrättats. Vi utvecklade myndigheternas samarbete och satsade på fortbildning inom rättsväsendet och socialtjänsten. Kvinno- och brottsofferjouren fick bättre möjligheter att verka. Ändå finns det mycket mer att göra för att nå målet att mäns våld mot kvinnor och barn ska upphöra. Sverige har i många år varit ett föregångsland när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Det är viktigt att reformerna inte avstannar på detta område. Trots att regeringen nu presenterar en proposition som innebär vissa skärpningar inom sexualbrottslagstiftningen är vi oroade över att Sverige tappar fart. Regeringens reformtakt på området är alltför långsam, och de förslag som ges är alltför marginella.

Det totala antalet anmälda våldtäkter har tredubblats sedan år 2000. Till viss del beror det på lagförändringar eller på att anmälningsbenägenheten ökat. Det kan inte heller uteslutas att det har skett en ökning av det faktiska antalet våldtäkter. Vi har tidigare motionerat om att det krävs en tydligare markering att våldtäkt är ett av de allra allvarligaste brotten och att det bör

Fel! Okänt namn på

införas en särskilt sträng straffskala om synnerligen grov våldtäkt. Straffet skulle vara 6–10 års fängelse. Regeringen har uppenbarligen inte tyckt att en sådan markering är nödvändig, vilket förvånar oss.

Samtidigt visar statistiken att påfallande få våldtäktsanmälningar leder till åtal. Enligt Amnestys rapport från 2008, Fallet nedlagt – Våldtäkt och mänskliga rättigheter i de nordiska länderna, särbehandlas våldtäktsutredningar i förhållande till andra utredningar. Vi menar i likhet med rapporten att det behövs mer kunskap om varför så få våldtäktsanmälningar leder till åtal. Ett annat exempel kommer från en undersökning som TV4 gjorde 2011. Av de ca 3 000 våldtäktsanmälningar som gjordes i Stockholm, Göteborg och Malmö 2010, ledde endast 600 till åtal. Amnesty föreslår att en granskningskommission tillsätts för att få mer kunskap om problemet samt komma till rätta med eventuella brister i förundersökningar. Vi stöder detta förslag och menar att regeringen bör tillsätta en sådan granskningskommission.

För att stärka kvinnorna i anmälningsprocessen och ytterligare förbättra tryggheten bör målsägandebiträden tillåtas komma in tidigare i processen. Redan när brottanmälan sker bör målsägande ha rätt till ett målsägandebiträde. Det stöd och den hjälp ett målsägandebiträde kan ge betyder mycket för den som utsatts för våld eller sexualiserat våld och ofta befinner sig i en traumatiserad situation. Att få ett målsägandebiträde tidigt i processen kan även innebära ökade möjligheter att få bättre kvalitet i förundersökningen. Tyvärr verkar regeringen här vilja gå i motsatt riktning och vilja snäva in anlitandet av målsägandebiträden.

Vi har även arbetat aktivt mot sexköp i många år, både i Sverige och internationellt. Att köpa, eller försöka köpa, sexuella tjänster är kriminaliserat sedan den 1 januari 1999. När lagstiftningen kom innebar den en viktig markering mot utnyttjandet av kvinnor. Den svenska lagstiftningen mot sexköp har uppmärksammat internationellt, inte minst för att flera länder har sett den tydliga kopplingen mellan prostitution och människohandel. Lagstiftningen har nu varit i bruk i drygt tretton år och den har haft en positiv effekt. Nyligen skärptes straffet för sexköp i Sverige för att visa allvaret i sådana handlingar. Det var en fråga som vi socialdemokrater länge drivit. Men det räcker inte att sexköpslagen skärps i Sverige. Sexköp görs även av ett stort antal svenskar som befinner sig utomlands. Det är inte acceptabelt att kvinnor och män, ofta i fattigare länder, ska kunna utnyttjas av svenska sexköpare utan att det ska vara olagligt. Vi vill därför ta bort kravet på dubbel straffbarhet när det gäller sexköp. Det skulle innebära att svenskar som åker utomlands för att köpa sex i länder där detta inte är kriminaliserat, begår en kriminell handling och kan lagföras i Sverige. I Norge har detta gjorts. Det finns ingen anledning till att vi i Sverige inte skulle kunna göra det också.

Regeringen hade nu möjlighet att genomföra en sådan reform, samtidigt som kravet på dubbel straffbarhet i propositionen tagits bort för utnyttjande av barn för sexuell posering och köp av sexuell handling av barn. Att kravet på dubbel straffbarhet för sexköp även när det gäller vuxna inte föreslogs, måste därför ses som ett ointresse i frågan från regeringens sida.

Många barn utsätts för grova övergrepp som skadar dem för resten av livet. Det kan dröja långt in i vuxen ålder innan man orkar, vågar eller får möjlighet

Fel! Okänt namn på

att bearbeta händelserna och vill anmäla dem. Har man varit utsatt för den här typen av övergrepp är det viktigt att finns en möjlighet att få upprättelse, även om det gått lång tid. Har man begått grova övergrepp mot ett barn ska man också kunna fällas för detta, även om det har gått lång tid. Vi menar att det är dags att utreda om preskriptionstiden för sexualbrott och andra allvarliga övergrepp mot barn kan tas bort helt. Inte heller på detta område tycker vi att regeringen agerar tillräckligt starkt.

Stockholm den 22 mars 2013

Morgan Johansson (S)

Kerstin Haglö (S)

Elin Lundgren (S)

Arhe Hamednaca (S)

Christer Adelsbo (S)

Annika Duån (S)

Mattias Jonsson (S)